

**POCHOWAĆ** (120) *vb pf i impf*

*pf* (119), *impf* (1) [*praes*] *RejZwierc* 111.

*Oba o oraz a jasne.*

*inf* pochować (22). ◇ *fut i praes 2 sg* pochowász (1). ◇ *3 sg* pochowå (1). ◇ *1 pl* pochowåmy (1). ◇ *3 pl* pochowają (1). ◇ *praet 1 sg m -m* pochowål (3). ◇ *2 sg m -ś* pochowål (1). ◇ *3 sg m* pochowål (17). *f* pochowała (2). ◇ *3 pl m pers* pochowali (29). ◇ *plusq 3 pl m pers* byli pochowali (1). ◇ *imp 2 sg* pochowáj (1). ◇ *1 pl* pochowájmy (1). ◇ *2 pl* pochowájcie (3). ◇ *con 3 sg m* by pochowål (2). ◇ *1 pl m pers* bychmy pochowali (1). ◇ *3 pl m pers* by pochowali (6). ◇ *impers praet* pochowåno (18), pochowåno było (1); pochowåno : pochowåno było *BielKron* (12:1). ◇ *con* by pochowåno (2); -åno (1), -(a)no (1). ◇ *part praet act* pochowåwszy (6).

*Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.*

1. *Pogrzebać zwłoki; sepelire, HistAl, Vulg; recondere HistAl, mandare humo a. sepulturae Mącz [w tym: kogo, co (99)] (101)* : Więć żołnierz ku łtroży się wezbrał/ Lotrá wiłząc iuż nie záłtał: Bo go przyańciele zięli/ Aby go wđdy pochowáli. *BierEz* Q4v; A gdy go s takowå żalosciå pochowali/ ledwy matuchnę od grobu oderwali. *OpecŻyw* 157v, 153v, [155], 157; *KrowObr* 104v; Iefli było więcey złych/ tåk iåko inego/ Pochowáli po proftu bez kofztu żadnego. *RejZwierc* 12; Po śmierci iego człowiek poŝpolity mŝcił ŝie nád nim iego złych vczynkow/ y nie pochowáli go tåk iåko ná krolå zależało/ iedno iåko proŝtego człowiekå. *BielKron* 86; å zåtym Sábinianus vmårł/ ciåło iego iåko tåkiego/ wyniefiono przed Rzym pochowåć do moŝtu [...] y wrzucono w rzekę Tyber. *BielKron* 164v; obraz ryty ná iey mieyfce położono/ vbrano y w łkrzynię włożono/ kapłani łpiewáli exekwie/ y inne Cerymonie czynili/ iåko w Rzymłkich koŝcielech bywa/ pochowano obraz rythy miåłto człowiekå/ z wielkimi nabożeńŝtwy *BielKron* 222, 25, 86, 98, 142v, 153 (11); iefzczę iey [ŝw. Melanii] mąż nieokrzepl/ iefzczę go niepochowåłå/ å wnet y dwu łynu łtråciłå. *SkarŻyw* [197]; *StryjKron* 497; Wđdy ten niewiđzian/ by łię vżałował/ Pomordowåne/ przed ptåłtwem pochowål *GrabowSet* T4v.

*pochować do czego* (3): potym ie [*powieszonych pięciu królów*] wieczor zięto s łzubienic å pochowano do oney iåłkiniey gdzie ŝie byli łkryli *BielKron* 48. *Cf* »do grobu pochować«.

*pochować gdzie* (40): Anna żona iego dałago pochować we Wratiłlawiu poŝrzod choru Koŝcioła S. Iakuba v zakonnikow S. Franciŝka [*Corpus... per Annam coniugem eius ... apud fratres minores Vratislaviae sepultum est*]. *MiechGlab* 13; a iefli bi bog nan smyercz przepusczył roskazał ze bi go tam pochowano gdzie bi vmårł *MetrKor* 59/75; *HistAl* M2; VMårł potym Sámuel/ å zebråwłŝy ŝie włłyftek lud Ifråelŝki plåkåligo bårzo/ y pochowáli go w mieŝcie iego Råmåtå. *Leop* 1.Reg 25/1, *Ios* 24/33, 2.Reg 4/12, 2.Par 14/1; pochowaycieŝ mię z oycy moiemi w Ebronie w zyemi Kanåneyłkiey przeciw Måmbrze *BielKron* 19, 19, 40, 45v, 67, 68 (22); *HistRzym* 70v; *SkarŻyw* 504 [2 r.]; *StryjKron* 130, 150, 772; *KmitaSpit* C3; *PudłFr* 13; *LatHar* 469. *Cf* »na cmyntarzu pochować«.

*W charakterystycznych połączaniach: pochować z płaczem* (3), *z żalosciå* (2); *pochować bez kosztu, obyczajem królewskim, pogańskim obyczajem, bez pompy, po prostu, z wielkimi dziwy, z wielkimi nabożeńŝtwy; pochować swå rękå* (swemi rękoma) (2); *pochować przed ptastwem; pochować na dzierzawie, w gaju, w kaplicy, w klasztorze, w koŝciele* (2), *na [którym] miejscu* (2), *w stajni, na tumie,*

u św. Franciszka, u św. Wita; pochować do jaskinie/pochować w mniszej kapicy; pochować z ojcy, z przyrodzonymj; pochować w nocy.

*Zwroty:* »ciało, kości pochować« [w tym: czyje (31)] = *corpus recondere HistAl; corpus sepelire Vulg* [szyk zmienny] (35:2): flożymytz my tu cialo bez wás iako możemy/ a pochowamy. *OpecŻyw* 153v; *BielŻyw* 36, 154; tám będzie grob tuoj [právion y tam ciało twoie pochowaią [ibique reliquiae corporis tui recondentur]. *HistAl* M2, F6, N4v; Gdy pan bog wezmie dulfę moię/ ciało moje pochoway *Leop Tob* 4/3, 1.Reg 31 arg, AAA4v; Ciało iego pochowano w nocy/ boiąc fie we dnie dla społstwą wzrużenia. *BielKron* 103v, 58, 67, 68, 69 [2 r.], 83 (19); *HistRzym* 70v; *RejPos* 320v; *KochOdpr* D2; kości tefz Iozephowe ktore byli z Egiptu wynieśli/ pochowali w Sychem. *SkarŻyw* 504; *StryjKron* 275; *PudlFr* 13; *LatHar* 469; *WujNT Apoc* 11 arg; *SiebRozmysł* Iv.

»na cmyntarzu pochować« (2): Pleban piešká ná cmyntarzu pochował. *RejFig* Aa5v; *StryjKron* 275.

»w grobie, do grobu pochować« = *recondere in sepulchro HistAl; sepelire in sepulcro Vulg* [szyk zmienny] (14:2): *HistAl* F6,[I3]v, N4v; Gdyć vmrę pochowaycie mię w grobie w ktorým mąż Boży leży *Leop* 3.Reg 13/31, 2.Reg 4/12, AAA4v; Ioáb wzywáfzy ciało brátá Azáelá/ pochował ie s płáčem w grobie oycowfkim w Bethleem *BielKron* 69, 18, 69v, 73v, 83, 397; A wlfyżawfzy tho zwolennicy iego fzli wnet/ á wzywáfzy ciało iego/ pochowali ie do grobu. *RejPos* 320v; *MWilKHist* Cv; *ArtKanc* D13v; *SiebRozmysł* Iv.

»poczciwie (a. uczciwie), z poczciwością (a. poczliwością) pochować« = *honorifice sepelire HistAl* [szyk zmienny] (11:2): ktoregoż ciało z wielką poczliwością Alexander kazał pochować. *BielŻyw* 154; *HistAl* H8v; á Hisbofetowę głowę pochować kazał vcźciwie w grobie Abnerowym. *BielKron* 69v; Maxyllá żoná tego Egeá dáá go poczciwie pochować pomázawfzy drogimi maściami. *BielKron* 144v, 58, 69, 95v, 112v, 123 (11).

»pochować po śmierci« [szyk zmienny] (2): Niedáwnego czáfu Kfiążę Mántue Fráncifkus/ kazał fie pochować po fmierci w mniszey kápicy v Świętego Fráncifká/ iáko oni zowá Klafztorá Seráphickiego *BielKron* 217v; *RejZwierc* 125.

»w trunie pochować« (1): popiół potym y kořtki wypálone zebrawfzy w trunie pochowali/ á to było dokonanie y pogrzeb fławnego Xiążęciá Kieyfzutá. *StryjKron* 467.

»pochować umarłego« (2): Tráfiło fie iż niektorzy chcieli pochować vmárłego/ boiąc fie łotrzykow Moábřkich/ kwápili fie y wrzucili vmárłego do grobu Helizeufzowego *BielKron* 87; Mandare aliquem humo aut sepulturae, Pochowác/ Pogrześć/ vmárłego. *Mqcz* 206b.

»w ziemię pochować« (1): Potym gdy ciála zgorzáły ofobno popiół y kořtki Xiążęce/ Sługi/ Koniá/ y Chártow etc. zebrawfzy y w trunę záfpuntowawfzy w ziemię ná onymże mieyřcu pochowali. *StryjKron* 411.

*Szereg:* »zagrześć (a. pogrześć), (a) pochować« [szyk 1:1] (2): *Mqcz* 206b; Thákże gi [Mojżesza] potym łam Pan po fmierci iego zágrześć á pochowác raczył dla báłwochwálřtwá/ że fie żaden nie mógł dopytác do grobu iego. *RejZwierc* 125.

*Przen* (1) :

*Zwrot:* »pochować w grobie« (1): Dwór wfzyřtek wczérni prze cię/ Kryřki/ chodzi. Abowiem ludzkość/ y dworřtwo przy tobie W iednymże záraz pochowano grobie. *KochFr* 27.

**a. Stracić przez śmierć (1)** : ANnā z Pilce/ dwu mężu zacnych pochowawfzy/ Y dwu fynu/ iáko dwu źrzenic/ oplákawfzy [...] *KochFr* 53.

**2. Włożyć do czegoś wiele, umieścić gdzieś wiele [w tym: co (14), czego (1) (pl)] (17)** : *RejZwierc* 98v; (*did*) Mágdalenā zbieráiąc pieniądze do kupy. (-) Będźcie dofyć/ pochowaymy/ A w drogę fie nágotuemy. *MWilkHist* C2v.

*pochować gdzie (1)*: a owszem ani przed WKM dowieść Ksiądz Biskup nie może, abym co z kościoła swego złupił, alem to wszystko, czym źle używano, tamże pochował *Diar* 58.

*W połączeniu szeregowym (1)*: Y wfytkom też zreyftrował Przeczedł/ zlyczył/ y pochował. *RejKup* Ev.

*Zwroty*: »kordy, miecze pochować« (2:1): Krol Boleśław kazał ty złodzieie w lefie połápác/ ktorzy chodzili z dobythem mieczmi po lefie plecy im pośchły/ iż niemogli mieczow pochować. *BielKron* 345v; Dawfzy kordy pochować/ zá gárdlá fie dawią. *BielSat* C2v [*idem*] *BielRozm* 19.

»pochować do skrzynie« [*szyk zmienny*] (2): Ty ceduły fpiśawfzy pochował do fkrzynię *HistLan* D4v, C3.

**a. Aby przechować przez jakiś czas do późniejszego użytku (3)** : Złe wilkości w człowiecze ćienczą/ [...] Ryby kámienne/ ptacy gorni/ máli y wielcy: á owszem gdy ich pochowafz iżfye odleżą *SienLek* 9v; Po obiedzie fie do gumienká przechodzić dopátrzyć fie iefli dobrze wymłacáią/ [...] iefli fłomę dobrze wkłádáią/ plewki/ zgoninki chędogo pochowáią. *RejZwierc* 111.

*Zwrot*: »na zimę pochować« (1): Cwikły/ y inne korzenie do żywności potrzebne/ rządnie ná zimę pochować/ ná fwe przyfłoyne mieyfćá *GostGosp* 68.

**b. Aby ukryć (5)** : zábráli z tamtąd Srebro/ złoto/ y fłaty/ y fłli precz á pochowali [*absconderunt*] the rzeczy *Leop* 4.*Reg* 7/8.

*pochować do czego (1)*: pochowano ie [*Sybilline księgi*] było do iednego mieyfćá fwiętego zá ieden fkarb/ do złotey ármáryey. *BielKron* 132.

*pochować w co (2)*: Przydą ty dni iż krol Bábilońki pobierze thy wfzytki rzeczy ktoreś pořłom iego wkázował/ ktore rzeczy oycowie twoi pochowáli w zákryte mieyfćá *BielKron* 90, 251v.

*Przen [gdzie] (1)* : TEñ mąż świátem wzgárdźiwfzy/ á świeckie márności zwyciężywfzy/ w niebie fkarby pochował/ fłowy y vczynkiem. *LatHar* 447.

**3. Przetrzywać przez jakiś czas wychowując, karmiąc (2)** :

*pochować kogo gdzie (2)*: *BielKron* 447v; A nalepiey go [*dzieciątko*] domá do czáfu pochować *RejZwierc* 7v.

[*Zwrot*: »żywot pochować« = *utrzymać się przy życiu*: aż do śmierci komorę wolnę ma mieć na tymże imieniu i ma chować na swą żywność, coby mógł żywot swój pochować. *KsięgaSądIwk* 1584 nr 40.]

*Synonimy*: **1.** pogrzebać, pogrześć, włożyć; **2.** włożyć; **b.** skryć, ukryć.

*Formacje współrdzenne* cf CHOWAĆ.

Cf **POCHOWAN, POCHOWANIE**